

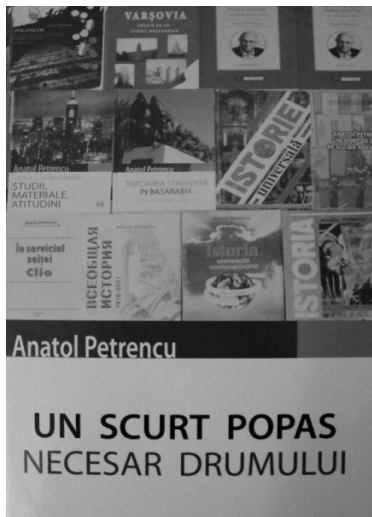
Ioan RĂDUCEA

POPAS SEXAGENAR

„Popasul” pe care, ajuns la vârsta de 60 de ani, ni-l propune Anatol Petrencu (n. 1954, Căușeni, jud. Tighina) nu este tocmai scurt, așa cum pretinde titlul cărții *Un scurt popas necesar drumului* (Chișinău, Universitatea de Stat din Moldova, 2014, 332 p.). Stîlp al conștiinței naționale, recunoscut pentru intervențiile sale mediatice, dar și vedetă a istoriografiei noastre, prin amploarea producției editoriale, prin seriozitatea activității științifice și didactice, marcată de numeroase inițiative unicat pentru românitatea de la est de Prut, savantul devenit sexagenar își organizează temeinic materia, prefațată

de Valentin Tomuleț printr-un elocvent *laudatio*. Nu mai puțin grăitoare este bibliografia auctorială, cu peste 800 (opt sute) de intrări, pe paragrafe – monografii, studii, articole, cursuri, manuale, culegeri de documente... – , urmată de un amplu grupaj de texte ale celor mai recentți 3 ani de activitate (2011-2014), de asemenea compartimentat: articole științifice, rezumate de comunicări, recenzii, publicistică, evenimente științifice și aniversare.

Universitatea de stat din R. Moldova, sub egida căreia apare volumul, a obținut (la tipografia „Balacron”) condiții grafice superioare: pe hîrtie velină, în format academic, legat, cu corp de literă lizibil, cu foto în pagină, coperti color și planșe finale color „din fototeca autorului” etc. Păcat de numărul mic de exemplare, doar 250 (corecte, editurile din sfînga Prutului menționează de obicei acest număr), dacă ne gîndim la nevoia de informare pe care ar putea-o îndeplini o asemenea lucrare, nu doar în medii românești, ci și în cele ale minorităților. Acum, ca și oricînd, tinerii au nevoie de modele și cele 56 p. care se consumă doar pentru notarea bibliografiei savantului au de ce să pună pe gînduri un licean sau un student cu aspirații științifice, ba poate chiar vreun minoritar cu idei preconcepute despre „pericolul românesc”. Căci îndemnul eminescian ca România să fie *un strat de cultură la gurile Dunării* (aceasta este singura misiune a statului român, spunea poetul!) este respectat cu prisosință în aceste pagini, unele delectabile, prin amploarea informației, prin amănuntul inedit sau prin înverșunarea polemică împotriva detractorilor. Între aceștia, trimisul Rusiei la

Chișinău, un anume Kuzmin, „mai mult decît ambasador”, a cărui retorică afectînd inclusiv spațiul științific este demontată punctual, cu săgeți și către pasivitatea culpabilă a demnitarilor republicii, care nu l-au declarat niciodată *persona non grata*.

Informația inedită sau de restrînsă circulație apare în multe materiale, așa cum se întîmplă cu articolul „de popularizare” *Tambovskii volk* (replică prin care cetățenii ce respingeau comunismul îi puneau la punct pe cei ce li se adresau cu „tovarășe” – *tu ești tovarăș... cu lupul din Tambov, în Rusia!*). Este aici dezvăluită o altă

crimă de război sovietică: modul în care s-a făcut deminarea zonei Soroca – Bălți, în înaintarea din primăvara anului 1944. Anume, trupele sovietice *i-au împins, sub amenințarea armelor, pe românii din satele apropiate, în cîmpurile de mine* instalate de către germanii în retragere. Mulți dintre oameni, călcînd pe aceste mine, au murit în explozii; răniții au fost executați pe loc de către NKVD-iștii care au organizat acțiunea; unii au supraviețuit, de unde mărturia.

Prezență activă și în spațiul științific european, Anatol Petrencu este la curent cu tendințele istoricilor ruși, între care unii, urmînd politica oficială, au ajuns să scrie cărți de reabilitare ale unor Stalin sau Beria – a apărut o serie editorială care urmărește acest scop. Alții însă au curajul să argumenteze că Stalin este răspunzător de declanșarea războiului al doilea mondial, ceea ce confirmă teza revoluționarei cărți a lui Victor Suvorov *Spărgătorul de gheață*, publicată, desigur, în Vest...

Cel puțin una dintre contribuțiile majore ale ediției ar merita să circule și separat, de preferință în tiraje de masă, cu editări gratuite pe net etc., după cum merită să fie și tradusă în limbi de circulație, fără a omite limba rusă. Ne referim la „articolul științific”, de fapt monografia *Basarabia românească*, text care acoperă 50 de pagini (p. 76-125), disproporționată în volum, dar foarte utilă prin elocvență, prin putere de sinteză, prin argumentarea punctului de vedere românesc, necesar tuturor conștiințelor, în acești ani premergători reunificării naționale.